

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobce: **T. H.**, zast. Mgr. Annou Větrovskou, advokátkou, se sídlem Praha 1, Václavské náměstí 17, proti žalovanému: **Policie České republiky - Policejní prezídium České republiky**, se sídlem Praha 7, Strojnická 27, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 5. 2003, č. j. 7 Ca 2/2003 - 36,

takto:

- I.** Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 5. 2003, č. j. 7 Ca 2/2003 - 36, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Odměna advokáta, JUDr. Ivana Nováka, **se určuje** částkou 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.
- III.** Odměna advokátky, Mgr. Anny Větrovské, **se určuje** částkou 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě k Městskému soudu v Praze se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhá zrušení usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 5. 2003, č. j. 7 Ca 2/2003 – 36, kterým nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 8. 2002, č. j. PPR-44-1/SŘI-SOU-2002, o zlikvidování údajů podle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5, ze dne 30. 8. 2001, č. j. 10 C 1/98 - 147. Městský soud zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků odůvodnil tím, že návrh žalobce (stěžovatele) zjevně nemůže být úspěšný, neboť napadené rozhodnutí žalovaného je úkonem správního orgánu, který je ve smyslu § 70 písm. a) zákona

č. 150/2002, soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ze soudního přezkumu vyloučen, a proto žádost žalobce (stěžovatele) o osvobození od soudních poplatků postupem podle § 36 odst. 3 s. ř. s. zamítl.

V kasační stížnosti, podané s odvoláním na důvody vymezené v § 103 odst. 1 písm. a), b), d) s. ř. s., stěžovatel obsáhle vyjádřil nesouhlas s napadeným usnesením. Zejména nesouhlasil s tím, že rozhodnutí žalovaného není rozhodnutím, a že předmětný úkon žalovaného je vyloučen ze soudního přezkoumání. Uvedl, že rozhodnutí žalovaného obsahuje všechny formální i materiální znaky rozhodnutí a dovozoval porušení čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Navrhoval zrušení napadaného usnesení. Současně požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 29. 9. 2003, č. j. 7 Ca 2/2003 - 60, byl stěžovateli ustanoven pro řízení o kasační stížnosti zástupce - JUDr. Ivan Novák, advokát, se sídlem Praha 2, Wenzigova 5.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2004, č. j. 7 Ca 2/2003 - 95, ve spojení s opravným usnesením ze dne 19. 10. 2004, č. j. 7 Ca 2/2003 - 97, byl na základě žádosti stěžovatele označený advokát zproštěn výkonu funkce zástupce stěžovatele a stěžovateli byla ustanovena k ochraně jeho práv Mgr. Anna Větrovská, advokátka se sídlem Praha 1, Štěpánská 633/49 (t. č. Václavské náměstí 17).

Kasační stížnost stěžovatel dále doplnil podáním ze dne 16. 6. 2003. V doplnění odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. IV ÚS 233/02, podle něhož je nutno ke každému aktu správního orgánu přistoupit z hlediska jeho obsahu a nikoliv jeho formy či označení; i správní akt výslovně neoznačený jako rozhodnutí, nemající všechny jeho náležitosti, může být podroben soudnímu přezkumu.

Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, v němž uvedl, že se plně ztotožňuje s napadeným usnesením Městského soudu v Praze.

Stěžovatel návazně, podáním ze dne 22. 10. 2003, adresoval soudu nesouhlasnou repliku k vyjádření žalovaného, ve které dovozoval irelevantnost označeného vyjádření a navrhoval, aby k němu soud nepřihlížel. Opakovaně odkázal na čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2003, č. j. 7 Ca 2/2003 - 64, byl stěžovatel vyzván, aby ve lhůtě do tří dnů zaplatil soudní poplatek 3000 Kč za kasační stížnost, a současně byl poučen o tom, že nebude-li poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení o kasační stížnosti zastaveno.

Svá předchozí vyjádření stěžovatel dále doplnil i vyjádřením ze dne 22. 12. 2003, v němž mimo jiné opět požadoval osvobození od soudních poplatků i pro řízení o kasační stížnosti. Tutéž žádost o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti stěžovatel zopakoval ve svém „vyjádření k výzvě soudu“ ze dne 31. 12. 2003. Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 3. 2004, č. j. 7 Ca 2/2003 - 77, žádost stěžovatele o osvobození soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti zamítl s odůvodněním, že kasační stížnost v návaznosti na napadené usnesení a jeho odůvodnění také nemůže být úspěšná, a proto soud i tuto žádost o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti rovněž zamítá s odkazem na § 36 odst. 3 s. ř. s.

Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze podal stěžovatel kasační stížnost s obsáhlou argumentací, která do značné míry reprodukuje obsah kasační stížnosti, podané proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 5. 2003, č. j. 7 Ca 2/2003 – 36, a všech dalších na ni navazujících vyjádření stěžovatele. Tuto kasační stížnost stěžovatel podal rovněž z důvodů vymezených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Současně stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti, stejně jako požádal, pro případ, že bude rozhodnuto tak, že podání této kasační stížnosti podléhá soudnímu poplatku, o osvobození od soudního poplatku v řízení o kasační stížnosti.

O této kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud rozsudkem č. j. 4 As 5/2004 - 109, ze dne 30. 9. 2005, a to tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 3. 2004, č. j. 7 Ca 2/2003 - 77, zrušil. Nejvyšší správní soud v odůvodnění rozsudku zejména uvedl, že posouzení toho, zda může či nemůže být kasační stížnost úspěšná, vzhledem k okolnostem posuzované věci, při rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti, nepřísluší Městskému soudu v Praze, neboť ten nemůže předvídat, jak Nejvyšší správní soud v otázce úspěšnosti kasační stížnosti rozhodne, a to tím spíše, že se jedná o případ, kdy kasační stížností je napadeno usnesení soudu, kterým nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků pro obdobně konstatovanou zjevnou neúspěšnost žaloby. Nejvyšší správní soud doplnil, že osvobozením účastníka, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, od soudních poplatků, plní soud povinnost zajistit účastníkům stejné možnosti k uplatnění jejich práv podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle něhož se *každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu*. Osvobození od soudních poplatků proto nezávisí na úvaze soudu; jsou-li splněny podmínky pro osvobození, je soud povinen takové žádosti účastníka řízení vyhovět. Rozhodnutí o žádosti musí odpovídat tomu, aby účastníku nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Objektivní nedostatek finančních prostředků by tedy neměl způsobit nemožnost dovolat se svého práva u soudu. Závěr soudu však uvedeným požadavkům neodpovídá, neboť soud se omezil pouze na konstatování, že kasační stížnost zjevně nemůže být úspěšná.

K tomu nutno dodat, že byla-li však kasační stížnost včasná a přípustná, nelze při konstatování nemajetnosti účastníka řízení zamítnout žádost o osvobození od soudních poplatků s tvrzením, že kasační stížnost vzhledem k předpokládanému názoru Nejvyššího správního soudu, zjevně nemůže být úspěšná, neboť za takové procesní situace nelze bez pochyby zjistit, že stěžovateli nemůže být vyhověno. S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dovodil, že jsou zde splněny podmínky uvedené v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., a že nevyhovění žádosti stěžovatele by ve svých důsledcích znamenalo odepření možnosti dovolat se svého práva u soudu. Obdobně uvedený soud rozhodl i ve věci sp. zn. 3 As 26/2006.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2006, č. j. 7 Ca 2/2003 -124, byl stěžovatel osvobozen od soudního poplatku z kasační stížnosti a věc byl postoupena Nejvyššímu správnímu soudu, který nyní posuzuje důvodnost původní kasační stížnosti stěžovatele proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 5. 2003, č. j. 7 Ca 2/2003 – 36, jímž nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že Městský soud v Praze odůvodnil zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků tím, že návrh žalobce (stěžovatele) zjevně nemůže být úspěšný, neboť napadené rozhodnutí žalovaného je úkonem správního orgánu, který je ve smyslu § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkumu vyloučen, a proto žádost žalobce (stěžovatele) o osvobození od soudních poplatků postupem podle § 36 odst. 3 s. ř. s. zamítl.

Bylo tak třeba posoudit, zda tento závěr Městského soudu v Praze je v souladu se zákonem. Právo na právní pomoc je v ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. omezeno na splnění podmínek, jímž jsou jednak předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a jednak nutnost ochrany práv účastníka. Další omezení stanoví § 36 odst. 3 s. ř. s., podle něhož se osvobození od soudních poplatků nepřizná, pokud návrh nemůže být zjevně úspěšný. Obdobné omezení je zakotveno i v občanskoprávním řízení v ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř., kdy osvobození od soudních poplatků lze přiznat, nejde-li o svévolné nebo zjevně bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. Podle komentáře k občanskému soudnímu řádu (Bureš, Drápal, Krčmář, Mazanec: Občanský soudní řád - komentář, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 1994, str. 521 a 522) se o zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva jedná zejména tehdy, jestliže již ze skutkových tvrzení žadatele (aniž by bylo třeba provádět dokazování) je nepochybné, že mu ve věci nemůže být vyhověno. Svévolným uplatňováním nebo bráněním práva je zejména šikanózní výkon práva nebo zjevné oddalování splnění povinností dlužníka nepochybně zavazujících.

Zjevná neúspěšnost návrhu by současně podle názoru Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2003, č. j. 4 Ads 19/2005 - 105, www.nssoud.cz) měla být zjistitelná bez pochyb okamžitě, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo prováděno dokazování (např. opožděnost kasační stížnosti či žaloby). Stejně tak je třeba odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2006, č. j. 3 As 26/2006 - 69, www.nssoud.cz, který vychází z týchž úvah.

Městský soud v Praze odůvodnil zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků tím, že návrh žalobce (stěžovatele) zjevně nemůže být úspěšný, neboť napadené rozhodnutí žalovaného je úkonem správního orgánu, který je ve smyslu § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkumu vyloučen, což výše uvedenému neodpovídá, neboť nejde o případ zjevné, bez nutnosti jakéhokoli posuzování či provádění důkazů, okamžitě zjistitelné neúspěšnosti návrhu. Závěr o tom, že žaloba proti rozhodnutí Policejního prezidia ČR o zlikvidování údajů podle rozsudku soudu (v občanskoprávním řízení) zjevně nemůže být úspěšná, neboť napadené rozhodnutí žalovaného je úkonem správního orgánu, který je ze soudního vyloučen, nelze předvídat bez dalšího, tj. bez meritorního posouzení povahy žalobou napadaného úkonu.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že Městský soud v Praze pochybil, když zamítl žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků pro řízení o žalobě na základě vlastní úvahy o tom, že nemůže být úspěšná. V posuzované věci měl Městský soud

v Praze toliko posoudit, zda navrhovatel splňuje majetkové předpoklady pro to, aby byl osvobozen od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou pro nesprávné posouzení právní otázky soudem (§ 103 odst. 1 písm. a/ s. ř. s.), a proto napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V dalším řízení je soud vázán shora uvedeným právním názorem (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí rozhodne soud i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Vzhledem k tomu, že zástupce stěžovatele, JUDr. Ivan Novák, byl ustanoven soudem, platí odměnu za zastupování a hotové výdaje stát (§ 35 odst. 7 v návaznosti na § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci náleží v souladu s ustanovením § 11 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) cit. vyhlášky, odměna za jeden úkon právní služby á 1000 Kč, a dále podle ustanovení § 13 odst. 3 téže vyhlášky náhrada hotových výdajů paušální částkou za jeden úkony právní služby á 75 Kč.

Vzhledem k tomu, že zástupce stěžovatele, Mgr. Anna Větrovská, byla (po zproštění JUDr. Ivana Nováka, advokáta, se sídlem Praha 2, Wenzigova 5, výkonu funkce zástupce stěžovatele) ustanovena soudem, platí odměnu za zastupování a hotové výdaje stát (§ 35 odst. 7 v návaznosti na § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci náleží v souladu s ustanovením § 11 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) cit. vyhlášky, odměna za jeden úkon právní služby á 1000 Kč, a dále podle ustanovení § 13 odst. 3 téže vyhlášky náhrada hotových výdajů paušální částkou za jeden úkony právní služby á 75 Kč.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. června 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu